

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΤΙΣ ΔΙΕΠΟΥΝ

Αντικείμενο του πρώτου μέρους του παρόντος συγγράμματος είναι η παρουσίαση της σημασίας, της έννοιας, των διαστάσεων, του περιεχομένου και της διαδικασίας κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων. Στο δεύτερο μέρος θα ασχοληθούμε με τη μελέτη και ανάλυση αυτών των καταστάσεων.

Στα πλαίσια αυτά, στο πρώτο κεφάλαιο αναλύονται θέματα όπως οι βασικές λογιστικές υποθέσεις και οι λογιστικές αρχές, οι οποίες διέπουν τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων.

Μαθησιακοί στόχοι

Ποιες είναι, τι αποτυπώνουν και πως σχετίζονται μεταξύ τους οι Οικονομικές Καταστάσεις των Επιχειρήσεων

Ποιες βασικές λογιστικές αρχές επηρεάζουν τη σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων στα πλαίσια των Ελληνικών και Διεθνών Λογιστικών Προτύπων

1.1 Η Χρηματοοικονομική και η Διοικητική Λογιστική

Η Γενική ή Χρηματοοικονομική Λογιστική παρέχει ένα δομημένο σύστημα πληροφόρησης, το οποίο διέπεται από συγκεκριμένους κανόνες λειτουργίας, με σκοπό τη μέτρηση, ανάλυση, καταγραφή και παρουσίαση των αποτελεσμάτων των *οικονομικών δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων* για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο σε νομισματικούς όρους. Ειδικότερα, η λογιστική καταγράφει και εν συνεχεία επεξεργάζεται τα πρωτογενή δεδομένα, τα οποία δημιουργούνται ή απορρέουν από τις οικονομικές πράξεις και συναλλαγές της επιχείρησης, όπως αυτά είναι καταγεγραμμένα σε παραστατικά (π.χ. τιμολόγια) με τελικό σκοπό την παρουσίαση χρήσιμων οικονομικών πληροφοριών.

Οι οικονομικές δραστηριότητες μιας οντότητας εντός μιας διαχειριστικής περιόδου διαμορφώνουν την περιουσία, τις απαιτήσεις, τις υποχρεώσεις έναντι τρίτων και των ιδιοκτητών, τα έσοδα και τα έξοδά της. Η παρουσίαση αυτών των πληροφοριών πραγματοποιείται υπό την μορφή αναφορών ή πινάκων, τις οποίες χρησιμοποιούν οι ενδιαφερόμενοι χρήστες κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Αυτές οι αναφορές, ονομάζονται **χρηματοοικονομικές ή οικονομικές καταστάσεις** (financial statements) και συντάσσονται με βάση **Γενικώς Παραδεκτών ή Γενικής Αποδοχής Λογιστικών Αρχών** (GAAP–Generally Accepted Accounting Principles).

Ο σκοπός της χρηματοοικονομικής λογιστικής είναι η παροχή πληροφόρησης στους εξωτερικούς κυρίως χρήστες των λογιστικών πληροφοριών. Σύμφωνα με το Εννοιολογικό Πλαίσιο των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) (International Financial Reporting Standard-IFRS), οι κύριοι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι οι υπάρχοντες και οι δυνητικοί επενδυτές, δανειστές και άλλοι πιστωτές, οι οποίοι χρησιμοποιούν τις πληροφορίες για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την αγορά, πώληση ή διακράτηση μετοχών ή τίτλων χρέους και την παροχή ή τη διευθέτηση δανείων ή άλλων μορφών πίστωσης. Στους εξωτερικούς χρήστες συγκαταλέγονται επίσης οι πελάτες και οι προμηθευτές μιας οντότητας και δημόσιοι φορείς, όπως η Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία.

Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί στο σημείο αυτό, ότι το Εννοιολογικό Πλαίσιο των Δ.Π.Χ.Α. (2010) επισημαίνει ότι οι στόχοι της γενικής χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και οι στόχοι των δημοσιονομικών ρυθμίσεων και πολιτικών, ενδέχεται να μην είναι συνεπείς. Επομένως, παρά το γεγονός ότι άλλα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των εποπτικών αρχών, μπορούν να βρουν χρήσιμες τις οικονομικές αναφορές γενικού σκοπού, οι οικονομικές αναφορές δεν απευθύνονται σε ρυθμιστικές αρχές.

Η κατάρτιση και δημοσίευση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σηματοδοτεί την αρχή περαιτέρω λογιστικών εργασιών, οι οποίες ανήκουν στον ευρύτερο χώρο της χρηματοοικονομικής ανάλυσης. Για παράδειγμα, η

Ανάλυση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων (π.χ. του Ισολογισμού και των Αποτελεσμάτων Χρήσεως) θεωρητικά, αρχίζει με την ολοκλήρωση της λογιστικής διαδικασίας, τη σύνταξη δηλαδή και ανακοίνωση των οικονομικών καταστάσεων.

Ο οικονομικός **αναλυτής** (financial/business analyst) ή ο **λογιστής διοίκησης** (management accountant) ή ο **ελεγκτής** (auditor) αναλύει τους ισολογισμούς και τις άλλες καταστάσεις, οι οποίες δημοσιεύονται, συσχετίζει τα στοιχεία τους και συντάσσει χρήσιμους δείκτες, με τη βοήθεια των οποίων αξιολογεί την πορεία και την οικονομική θέση της οικονομικής οντότητας.

Η χρηματοοικονομική ανάλυση των οντοτήτων περιλαμβάνει τη διαχρονική σύγκριση των δεδομένων μιας οικονομικής μονάδας, όπως και τη σύγκριση των δεδομένων ομοειδών οικονομικών μονάδων μεταξύ τους ή με τον μέσο όρο ή με τον ηγέτη του κλάδου, στον οποίο ανήκουν. Βεβαίως, η πλήρης οικονομική ανάλυση προϋποθέτει τη χρησιμοποίηση και άλλων δεδομένων, όπως είναι π.χ. τα αναλυτικά στοιχεία του κόστους παραγωγής ή το κόστος παροχής υπηρεσιών και λειτουργίας των επιχειρήσεων, εκτιμήσεις σχετικά με τον ανταγωνισμό, την αξιολόγηση του περιβάλλοντος και των ενδεχομένων επιχειρηματικών κινδύνων και προβλέψεις μακροοικονομικών μεγεθών.

Στην ανάλυση λαμβάνονται υπ' όψιν και μη ποσοτικά αλλά *ποιοτικά χαρακτηριστικά*, όπως είναι π.χ. ο βαθμός διείσδυσης σε μια συγκεκριμένη αγορά, τα καινοτομικά προϊόντα που τυχόν διαθέτει η οικονομική μονάδα και το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που θεωρείται ότι υπάρχει λόγω πιθανών επενδύσεων στην πληροφορική τεχνολογία ή κατοχής συγκεκριμένης τεχνογνωσίας, η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού μιας οικονομικής μονάδας, κ.ο.κ..

Ο λογιστής διοίκησης χρησιμοποιεί μια σειρά τεχνικών και εργαλείων, όπως είναι οι ποσοτικές και στατιστικές τεχνικές, οι σύγχρονες κοστολογικές μέθοδοι, οι προϋπολογισμοί, η ανάλυση των σχέσεων του κόστους, κέρδους και όγκου παραγωγής, η ισορροπημένη στοχοθεσία (balanced scorecards) και άλλα μέσα για τον έλεγχο της επιχειρηματικής δράσης και την παροχή πληροφοριών, οι οποίες είναι απαραίτητες για την έγκαιρη λήψη ορθών επιχειρηματικών αποφάσεων. Το εύρος και ο σκοπός της γενικής και διοικητικής λογιστικής παρουσιάζονται στον *πίνακα 1.1*.

Επισημαίνουμε ότι, εν αντιθέσει με την Χρηματοοικονομική Λογιστική, η Διοικητική Λογιστική και η Ανάλυση των Οικονομικών Καταστάσεων ως διακριτό αντικείμενο, δεν υπόκειται σε περιορισμούς ή απαιτήσεις, τους οποίους προβλέπει το εκάστοτε ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο διέπει σε καθοριστικό βαθμό τη λειτουργία της χρηματοοικονομικής λογιστικής. Η κατάρτιση βεβαίως των οικονομικών καταστάσεων καθορίζεται πλήρως από το νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας της χρηματοοικονομικής λογιστικής. Η επιλογή των μεθόδων και εργαλείων για την περαιτέρω ανάλυσή τους, μετά

τη σύνταξη και δημοσίευσή τους, επαφίεται στη διακριτή ευχέρεια των οικονομικών αναλυτών.

Πίνακας 1.1 Σκοπός Γενικής (Χρηματοοικονομικής) και Διοικητικής Λογιστικής

ΓΕΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ
<p>Αναφέρεται κυρίως στους λαμβάνοντες αποφάσεις εκτός της οικονομικής μονάδας, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Επενδυτές ▪ Πιστωτές ▪ Κυβερνητικές υπηρεσίες ▪ Τράπεζες ▪ Το ευρύτερο κοινό ▪ Πελάτες ▪ Προμηθευτές 	<p>Παρέχει πληροφορίες για λήψη ορθών αποφάσεων στα διευθυντικά στελέχη εντός της οικονομικής μονάδας. Ασχολείται με:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ανάλυση καταστάσεων /αναφορών ▪ Κατάρτιση προϋπολογισμών ▪ Προβλέψεις /εκτιμήσεις ▪ Μετρήσεις κόστους ▪ Παρακολούθηση δεικτών απόδοσης ▪ Διαχείριση επιχειρησιακού κινδύνου

Οι αναλυτές και οι λογιστές διοίκησης επιλέγουν τα εργαλεία και τις τεχνικές, τα οποία θεωρούν κατάλληλα για την ορθότητα και την αποτελεσματικότητα των αναλύσεών τους. Τα διαφορετικά χαρακτηριστικά της λογιστικής, διοικητικής λογιστικής και της ανάλυσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων παρουσιάζονται στον *πίνακα 1.2*.

Πίνακας 1.2 Χαρακτηριστικά Λογιστικής και Ανάλυσης Οικονομικών Καταστάσεων

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
<i>ΧΡΗΣΤΕΣ</i>	Εξωτερικοί	Εσωτερικοί	Κυρίως εξωτερικοί
<i>ΧΡΟΝΙΚΟΣ ΟΡΙΖΩΝ</i>	Ιστορικός	Μελλοντικός κυρίως	Ιστορικός / Τρέχον /Μελλοντικός
<i>ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟΤΗΤΑ</i>	Ναι	Όχι	Όχι
<i>ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ</i>	Ναι	Όχι	Όχι
<i>ΕΥΡΟΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ</i>	Συγκεντρωτικά στοιχεία	Αναλυτικά στοιχεία	Συγκεντρωτικά & Αναλυτικά στοιχεία

1.2 Οι οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων και τα λογιστικά πρότυπα

Όπως αναφέραμε στην προηγούμενη παράγραφο, η λογιστική διαδικασία καταγράφει τα οικονομικά γεγονότα, τα οποία απορρέουν από τη

λειτουργία μιας οικονομικής οντότητας (επιχείρησης, οργανισμού, μη κερδοσκοπικής εταιρείας, κ.λπ.), με σκοπό την κατάρτιση, στο τέλος μιας διαχειριστικής περιόδου, των **οικονομικών καταστάσεων**.

Οι βασικές οικονομικές καταστάσεις (σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα και τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς) αποτυπώνουν (πίνακας 1.3):

- ▶ την *οικονομική θέση* της οντότητας σε μια *δεδομένη* χρονική στιγμή, (συνήθως στο τέλος του έτους) δηλαδή τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις της προς τους ιδιοκτήτες (μέτοχοι) και προς τρίτους, όπως είναι οι πιστωτές, προμηθευτές και τράπεζες. Η κατάσταση αυτή καλείται *Ισολογισμός* ή *Κατάσταση Οικονομικής Θέσης*.
- ▶ τα *οικονομικά αποτελέσματα*, δηλαδή τα επιτευχθέντα κέρδη (ή τις ζημίες) στα πλαίσια μιας διαχειριστικής περιόδου (συνήθως ένα ημερολογιακό έτος). Τα αποτελέσματα προκύπτουν ως η διαφορά των εσόδων μείον των εξόδων. Η κατάσταση αυτή καλείται *Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης* (Κ.Α.Χ.) ή *Κατάσταση Αποτελεσμάτων* ή *Κατάσταση Εισοδήματος*.
- ▶ την *μεταβολή των ταμειακών ροών*, δηλαδή τις εισροές και εκροές μετρητών, στα πλαίσια μιας διαχειριστικής περιόδου. Η κατάσταση αυτή δείχνει πως προέκυψε το τελικό υπόλοιπο των χρηματικών διαθεσίμων μιας οντότητας στο τέλος μιας περιόδου και καλείται *Κατάσταση Ταμειακών Ροών* ή *Κατάσταση Χρηματοροών*.
- ▶ την *μεταβολή της καθαρής θέσης*, δηλαδή των ιδίων κεφαλαίων της οντότητας στα πλαίσια μιας διαχειριστικής περιόδου. Η κατάσταση αυτή καλείται *Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης*.
- ▶ την *επεξήγηση των κονδυλίων των οικονομικών καταστάσεων* και την παροχή επιπρόσθετων πληροφοριών, οι οποίες είναι απαραίτητες και εξαιρετικά χρήσιμες στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών/ αναφορών και στους χρηματοοικονομικούς αναλυτές. Η αναφορά αυτή καλείται *Σημειώσεις (notes)* (ή προσάρτημα).

Πίνακας 1.3 Περιεχόμενο Οικονομικών Καταστάσεων

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ
<i>Ισολογισμός ή Κατάσταση Οικονομικής Θέσης</i>	Η <i>οικονομική θέση</i> μιας οντότητας σε μια <i>δεδομένη χρονική στιγμή</i> , δηλαδή τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις της προς τους ιδιοκτήτες (ίδια κεφάλαια ή καθαρή θέση) και προς τρίτους (πιστωτές, κ.λπ.)

<i>Κατάσταση Αποτελεσμάτων ή Κατάσταση Εισοδήματος</i>	Τα οικονομικά αποτελέσματα, δηλαδή τα επιτευχθέντα κέρδη (ή οι ζημίες) στα πλαίσια μιας διαχειριστικής περιόδου
<i>Κατάσταση Ταμειακών Ροών</i>	Η μεταβολή των ταμειακών ροών, δηλαδή οι εισροές και εκροές μετρητών, στα πλαίσια μιας διαχειριστικής περιόδου
<i>Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης</i>	Η μεταβολή της καθαρής θέσης, δηλαδή των ιδίων κεφαλαίων της οντότητας στα πλαίσια μιας διαχειριστικής περιόδου
<i>Σημειώσεις</i>	Επεξηγούν τα κονδύλια των ανωτέρω καταστάσεων και παρέχουν χρήσιμες επιπρόσθετες πληροφορίες

Η εγκυρότητα και αξιοπιστία του περιεχομένου των οικονομικών καταστάσεων είναι σημαντική για τους χρήστες, οι οποίοι τις συμβουλεύονται κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Σημαντικές αποφάσεις, όπως είναι π.χ. οι επενδύσεις, η αγορά, διακράτηση ή πώληση μετοχών, η εξαγορά επιχειρήσεων, η διαπίστωση της πιστοληπτικής ικανότητας μιας οντότητας, η έναρξη συνεργασίας με έναν πελάτη ή προμηθευτή, κ.ο.κ., βασίζονται, μεταξύ άλλων, και στην ανάλυση αυτών των καταστάσεων.

Για τη διαδικασία της καταγραφής των οικονομικών γεγονότων και της κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων, η Λογιστική βασίζεται σε ένα σύνολο κανόνων ή **αρχών**, οι οποίες αποκαλούνται και αξιώματα ή **πρότυπα**. Η εφαρμογή αυτών των προτύπων από τις επιχειρήσεις, επιφέρει τα εξής πλεονεκτήματα:

- ▶ Αξιοπιστία λογιστικών αποτελεσμάτων
- ▶ Δυνατότητα σύγκρισης λογιστικών δεδομένων μεταξύ διαφορετικών επιχειρήσεων και μεταξύ λογιστικών περιόδων της ίδιας επιχείρησης
- ▶ Διευκόλυνση διαδικασιών ελέγχου των επιχειρήσεων

Διεθνείς οργανισμοί έχουν ως έργο τον καθορισμό λογιστικών προτύπων, τα οποία εν συνεχεία υιοθετούνται από την εθνική νομοθεσία διαφόρων χωρών. Ο Οργανισμός των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board-IASB) θέτει τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς/**ΔΠΧΑ** (International Financial Reporting Standards-**IFRSs**) ή Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ), όπως έχουν μετονομασθεί τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (**ΔΛΠ** ή International Accounting Standards-**IAS**). Ο IASB αποτελεί το βασικό μέρος ενός έγκυρου και ανεξάρτητου ιδιωτικού σώματος, του International Accounting Standards Committee Foundation (IASCF), το οποίο ιδρύθηκε από πολλές ενώσεις λογιστών, μεταξύ των οποίων και το ελληνικό Σώμα Ορκωτών Λογιστών, το 1973. Σημειώνουμε, ότι οι εταιρείες, οι οποίες δραστηριοποιούνται στις Ηνωμένες Πολιτείες,

εφαρμόζουν τα αμερικανικά λογιστικά πρότυπα (τα οποία καλούνται **US GAAP** – US Generally Accepted Accounting Principles).

Στην Ελλάδα, οι λογιστικές αρχές, τις οποίες υποχρεούνται να εφαρμόζουν οι επιχειρήσεις, προβλέπονται κυρίως από τα **Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα** (ΕΛΠ, Ν.4308/2014), αλλά και από τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (**ΔΠΧΑ**), τα οποία εφαρμόζονται υποχρεωτικά από τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο και άλλες εταιρείες (βλ. παρ.1.8).

Τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα εισήχθησαν με το νόμο **4308/2014**, ως συμμόρφωση προς την Οδηγία 2013/34/ ΕΕ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ισχύουν από 1.1.2015. Οι χρηματοοικονομικοί αναλυτές πρέπει να είναι πλήρως ενημερωμένοι σχετικά με αυτά τα πρότυπα, διότι η εφαρμογή τους επηρεάζει καθοριστικά την αποτύπωση της δομής και του περιεχομένου των οικονομικών καταστάσεων.

1.3 Θεμελιώδεις παραδοχές και αρχές της λογιστικής

Σύμφωνα με τον οργανισμό Financial Accounting Standards Board ή FASB (www.fasb.org), ο οποίος εδρεύει στις ΗΠΑ, η λογιστική διέπεται από ένα σύνολο βασικών υποθέσεων ή παραδοχών (assumptions), αρχών (principles) και περιορισμών (constraints). Ο *πίνακας 1.1* παρουσιάζει συνοπτικά τις λογιστικές υποθέσεις, αρχές και περιορισμούς (Feldman & Libman, 2007).

1.3.1 Παραδοχές Λογιστικής

1. Η παραδοχή της **αυτοτελούς λογιστικής οντότητας** (economic entity assumption)

Κάθε οικονομική μονάδα θεωρείται ότι αποτελεί ανεξάρτητη οντότητα λογισμού και επομένως η λογιστική της λειτουργία καταγράφει και αναλύει γεγονότα, τα οποία έχουν σχέση με τη συγκεκριμένη οντότητα και όχι με τους φορείς της ή άλλες οικονομικές μονάδες.

2. Η παραδοχή της **συνέχειας της δραστηριότητας** της οικονομικής μονάδας (*Going concern* ή *continuity assumption*)

Η λογιστική βασίζεται στην υπόθεση ότι η οικονομική μονάδα θα εξακολουθήσει να λειτουργεί στο ορατό μέλλον για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα. Αυτό σημαίνει ότι η οντότητα δεν θα αναγκαστεί να σταματήσει τις δραστηριότητές της και να ρευστοποιήσει τα περιουσιακά στοιχεία της σε σύντομο χρονικό διάστημα και μάλλον σε πολύ χαμηλές τιμές πώλησης. Η υπόθεση αυτή επικυρώνει και αιτιολογεί πολλές λογιστικές πρακτικές και μεθόδους, όπως, π.χ. την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων και την απόσβεση των παγίων στοιχείων, η οποία διαχέεται σε πολλές διαχειριστικές χρήσεις ή τη διάκριση των περιουσιακών στοιχείων σε πάγια και σε

κυκλοφορούντα, των υποχρεώσεων σε μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες, και την αναβολή της αναγνώρισης ορισμένων προπληρωθέντων εξόδων μέχρι την έλευση της (μεταγενέστερης) περιόδου, την οποία αφορούν.

Πίνακας 1.1 Λογιστικές υποθέσεις, αρχές και περιορισμοί

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	
Λογιστική οντότητα (Accounting Entity)	Η επιχείρηση έχει αυτόνομη, διακριτή από τους ιδιοκτήτες της υπόσταση
Συνεχιζόμενη δραστηριότητα (Going Concern)	Η επιχείρηση θεωρείται ότι θα λειτουργεί συνεχώς
Μέτρηση και μονάδα μέτρησης (Units of Measure)	Οι οικονομικές καταστάσεις δείχνουν μόνο μετρήσιμα μεγέθη και στο τοπικό νόμισμα κάθε χώρας
Περιοδικότητα (Periodicity)	Η συνεχής ζωή μιας επιχείρησης διαιρείται σε τακτές χρονικές περιόδους (π.χ. ένα έτος) για τις οποίες καταρτίζονται οι οικονομικές καταστάσεις
ΑΡΧΕΣ	
Ιστορικό κόστος (Historical cost)	Οι οικονομικές καταστάσεις καταγράφουν περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις σε ένα αρχικό ιστορικό κόστος
Αναγνώριση εσόδου (Revenue recognition)	Τα έσοδα αναγνωρίζονται όταν δημιουργούνται και όταν είναι μετρήσιμα
Συσχετισμός (Matching principle)	Τα έσοδα καταγράφονται στην ίδια περίοδο που καταγράφονται και τα έξοδα τα οποία πραγματοποιούνται για τη δημιουργία του
Γνωστοποίηση (Disclosure)	Οι επιχειρήσεις πρέπει να γνωστοποιούν όλα τα στοιχεία τα οποία είναι σημαντικά για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	
Εκτιμήσεις και κρίσεις (Estimates & Judgments)	Μετρήσεις που δεν είναι πλήρως ακριβείς πρέπει να διακατέχονται από συντηρητικές εκτιμήσεις και κρίσεις
Ουσιαστικότητα (Materiality)	Οι οικονομικές καταστάσεις περιέχουν τα ουσιώδη στοιχεία
Συνέπεια (Consistency)	Υποθέσεις και τεχνικές κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων παραμένουν σταθερές από περίοδο σε περίοδο
Συντηρητισμός (Conservatism)	Στις οικονομικές καταστάσεις τα περιουσιακά στοιχεία και έσοδα δεν πρέπει να υπερεκτιμούνται ενώ οι υποχρεώσεις και τα έξοδα δεν πρέπει να υποεκτιμούνται

Μια οικονομική οντότητα θεωρείται ότι έχει συνεχόμενη λειτουργία υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχουν σημαντικές πληροφορίες για το αντίθετο. Ένα παράδειγμα τέτοιων αντίθετων πληροφοριών είναι η αδυναμία της οικονομικής οντότητας να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της, χωρίς ουσιαστικές πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων ή αναδιարθρώσεις χρεών. Εάν

μια οικονομική οντότητα δεν μπορεί πλέον να λειτουργεί, τότε αυτό εγείρει το ζήτημα εάν τα περιουσιακά της στοιχεία είναι **απομειωμένα**, γεγονός που μπορεί να απαιτήσει την προσαρμογή της λογιστικής τους αξίας στην αξία εκκαθάρισής τους. Η συνέχιση της δραστηριότητας μιας οντότητας μπορεί να συνεχίσει να αποφέρει κέρδη, συνεπώς, η **αξία** μιας οντότητας που θεωρείται ότι έχει συνεχή λειτουργία είναι σαφώς υψηλότερη από την αξία μιας υπό εκκαθάριση οντότητας ή ακόμη μιας οντότητας αμφισβητήσιμης επιβίωσης.

Η έννοια της συνέχισης της δραστηριότητας δεν προσδιορίζεται σαφώς από τις Γενικώς Αποδεκτές Λογιστικές Αρχές (GAAP). Συνεπώς, υπόκειται σε σημαντική ερμηνεία σχετικά με το πότε πρέπει να γνωστοποιείται από την οικονομική οντότητα.

Ο οικονομικός αναλυτής εξετάζει, μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες παραμέτρους για να αποφασίσει εάν υπάρχει ουσιώδης αμφιβολία ως προς την *ικανότητα* μιας οικονομικής οντότητας να λειτουργεί ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα:

- ▶ Αρνητικές τάσεις στα λειτουργικά της αποτελέσματα. π.χ. ζημίες για μια σειρά ετών
- ▶ Καταγγελίες συμβάσεων δανείων της οντότητας από τις τράπεζες
- ▶ Άρνηση παροχής εμπορικής πίστωσης στην εταιρεία από τους προμηθευτές της
- ▶ Μη οικονομικά ορθολογικές μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις στις οποίες υπόκειται η εταιρεία
- ▶ Δικαστικές διαδικασίες κατά της εταιρείας

3.Η παραδοχή της **χρηματικής μονάδας μέτρησης και της σταθερότητας της** (Monetary unit assumption)

Η λογιστική χρησιμοποιεί ως μονάδα καταγραφής των οικονομικών γεγονότων τη χρηματική μονάδα (π.χ. ευρώ) και καταγράφει γεγονότα, τα οποία μπορούν να μετρηθούν σε χρηματικές αξίες, η αγοραστική αξία των οποίων θεωρείται σταθερή. Με βάση αυτήν την παραδοχή, σχετικά ετερογενή μεγέθη μπορούν να αθροιστούν και δεν απαιτείται η συνεχής αναπροσαρμογή των αξιών της περιουσίας και των υποχρεώσεων μιας οικονομικής μονάδας λόγω πληθωρισμού.

4.Η παραδοχή της **χρονικής περιόδου** ή **περιοδικότητας** των λογιστικών εκθέσεων και αναφορών και καταστάσεων (time-period assumption ή periodic reporting)

Η υπόθεση αυτή σημαίνει ότι η ζωή μιας οικονομικής μονάδας μπορεί να διαιρεθεί αυθαίρετα σε τεχνητές χρονικές περιόδους, ώστε να είναι δυνατή η σύνταξη και ανακοίνωση σε τακτά χρονικά διαστήματα των αποτελεσμάτων της οικονομικής δραστηριότητάς της. Η διαχειριστική χρήση, όπως συνήθως ορίζεται από τη νομοθεσία, έχει διάρκεια ενός ημερολογιακού

έτους. Με βάση αυτήν την παραδοχή, καθίσταται ισχυρή η δεδουλευμένη βάση της λογιστικής, η οποία προβλέπει ότι τα έσοδα και έξοδα αναγνωρίζονται κατά την χρονική περίοδο στην οποία πραγματοποιούνται και όχι στην οποία τακτοποιούνται ταμειακώς.

1.3.2 Αρχές Λογιστικής

1. Αρχή του **ιστορικού κόστους** (historical cost principle ή cost principle)

Η αρχή αυτή απαιτεί όπως η καταγραφή των οικονομικών πράξεων και η σύνταξη των διαφόρων λογιστικών εκθέσεων να βασίζεται στο κόστος αγοράς (κτήσης) και όχι στην τρέχουσα τιμή για τα περισσότερα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις. Η αρχή αυτή ετέθη για τη διαφύλαξη της αξιοπιστίας των εκθέσεων ώστε να αποφεύγεται η υποκειμενική κρίση κατά την καταγραφή των λογιστικών δεδομένων. Σημειώνεται ότι, στο Εννοιολογικό Πλαίσιο Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης των ΔΠΧΑ (IFRS, 2010), αναγνωρίζεται ότι το *ιστορικό κόστος* είναι η βάση μέτρησης που χρησιμοποιείται συνηθέστερα σήμερα, αλλά υπάρχουν και άλλες βάσεις μέτρησης, οι οποίες χρησιμοποιούνται σε διαφορετικούς βαθμούς και με ποικίλους συνδυασμούς όπως:

- ▶ Το τρέχον κόστος
- ▶ Η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία
- ▶ Η παρούσα αξία (προεξόφληση) [F 4.55]

2. Αρχή της **πραγματοποίησης του εσόδου** (revenue recognition principle) ή η αρχή της **δεδουλευμένης βάσης της λογιστικής** (accrual basis accounting)

Η αρχή αυτή συνεπάγεται ότι η οικονομική μονάδα καταχωρίζει τα έσοδα όταν αυτά πραγματοποιούνται και όχι όταν θα εισπραχθεί το χρηματικό τίμημα από αυτά. Κατ' άλλη διατύπωση, η λογιστική βασίζεται στη δεδουλευμένη και όχι στην ταμειακή βάση καταγραφής των οικονομικών γεγονότων. Η δεδουλευμένη βάση της λογιστικής, η οποία σχετίζεται επίσης και με την αρχή του συσχετισμού εσόδων-εξόδων, καταγράφει τα οικονομικά γεγονότα την περίοδο που αυτά θα συμβούν και τα συσχετίζει μεταξύ τους με σκοπό την εξεύρεση του οικονομικού αποτελέσματος, ανεξαρτήτως αν εισπράχθηκε το χρηματικό τίμημα (ή άλλο ισότιμο) για τα έσοδα και αν πληρώθηκε το τίμημα για τα έξοδα (όπως θα συνέβαινε αν η λογιστική ακολουθούσε την ταμειακή βάση καταγραφής των συναλλαγών).

3. Αρχή του **συσχετισμού εσόδων-εξόδων** (matching principle) και της **αυτοτέλειας των χρήσεων**

Η αρχή του συσχετισμού εσόδων-εξόδων σημαίνει ότι τα έσοδα τα οποία πραγματοποιήθηκαν μέσα σε μια χρήση πρέπει να συσχετιστούν με τα

έξοδα που απαιτήθηκαν για τη δημιουργία των εσόδων, ώστε από τη διαφορά τους να προκύψει το οικονομικό αποτέλεσμα. Λόγω της αυτοτέλειας των χρήσεων, κάθε έσοδο και έξοδο θα πρέπει να καταχωρίζεται και να προσμετράται κατά τη λογιστική περίοδο στην οποία ανήκει και επομένως δεν πρέπει να μετατίθεται σε άλλες περιόδους. Παραδείγματα εφαρμογής αυτής της αρχής είναι οι τμηματικές αποσβέσεις των παγίων στοιχείων, οι οποίες αφορούν μια συγκεκριμένη χρήση, ώστε να συσχετισθούν με τα έσοδα που θεωρείται ότι είχε η επιχείρηση από τη χρησιμοποίηση αυτών των παγίων.

4. Αρχή της **πλήρους κοινοποίησης** λογιστικών πληροφοριών (*full disclosure principle*)

Η επιχείρηση έχει υποχρέωση να δημοσιεύει τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις ώστε αυτές να είναι διαθέσιμες για όλους τους ενδιαφερόμενους εξωτερικούς χρήστες (επενδυτές, πιστωτές, κεφαλαιαγορά, δημόσιο, κ.λπ.) Η κοινοποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων δεν είναι όμως αρκετή. Πολλές λογιστικές πρακτικές, όπως π.χ. η αλλαγή των μεθόδων αποτίμησης, οι ημιτελείς συναλλαγές και νομικές εκκρεμότητες, κ.α. επηρεάζουν την αξιοπιστία και την ποιότητα των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων και πρέπει να γνωστοποιούνται πλήρως στο κοινό. Εφαρμογή αυτής της αρχής είναι α) οι παρατηρήσεις των ορκωτών ελεγκτών, οι οποίες εμπεριέχονται στις ετήσιες εκθέσεις των χρηματοοικονομικών καταστάσεων (βλ. παρ. 2.1.5) και β) η σύνταξη των σημειώσεων, οι οποίες συνοδεύουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και περιγράφουν, μεταξύ άλλων, τις υποθέσεις, τις μεθόδους και τις λογιστικές πρακτικές, οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν κατά τη σύνταξή τους. (*Αναλυτικά για τις σημειώσεις βλ. παράγρ. 1.6.6, 3.8 και 3.8.1*).

1.3.3 Περιορισμοί Λογιστικής

1. Σχέση **κόστος-ωφελείας** (*cost-benefit relationship*) κατάρτισης χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Μεγάλος όγκος αξιόπιστων λογιστικών πληροφοριών κοστίζει περισσότερο για να παραχθεί από ότι ένας μικρότερος και μη ποιοτικός όγκος πληροφοριών. Επομένως, τα οφέλη παροχής πληροφοριών θα πρέπει να αντισταθμίζονται από τα προβλεπόμενα κόστη για την παραγωγή τους.

2. Ουσιώδες των λογιστικών πληροφοριών (*materiality*)

Οι λογιστικές αναφορές πρέπει να περιέχουν τα ουσιώδη λογιστικά στοιχεία. Κάποιο στοιχείο θεωρείται σημαντικό όταν η παράλειψή του θα μπορούσε να επηρεάσει την απόφαση έλλογου ατόμου.

3.Πρακτικές του κλάδου (*industry practices*)

Διάφορες λογιστικές πρακτικές σε κάποιους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, έρχονται σε αντίθεση με τις βασικές λογιστικές αρχές, λόγω της ιδιαιτερότητας του κλάδου και των ειδικών συνθηκών που τον διέπουν.

4.Συντηρητικότητα ή σύνεση (*conservatism or prudent constraint*)

Με βάση τον περιορισμό αυτό, σε περίπτωση αμφιβολίας, όταν μπορούν να εφαρμοσθούν δύο εναλλακτικές προσεγγίσεις, επιλέγεται εκείνη, η οποία είναι λιγότερο πιθανό να υπερεκτιμήσει τα οικονομικά αποτελέσματα ή την αξία των περιουσιακών στοιχείων μιας οικονομικής μονάδας. Το σκεπτικό αυτού του περιορισμού είναι ότι σε περίπτωση μη επαλήθευσης των απαισιόδοξων προβλέψεων η ζημία είναι μικρότερη σε σχέση με εκείνη που προκύπτει σε περίπτωση μη επαλήθευσης των αισιόδοξων προβλέψεων.

1.4 Οι βασικές λογιστικές αρχές σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, η κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων διέπεται από τις ακόλουθες αρχές:

Ακριβοδίκαιη-αξιόπιστη παρουσίαση και συμμόρφωση με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) (*Fair Presentation and Compliance with IFRSs*)

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις πρέπει να "παρουσιάζουν ακριβοδίκαία ή αξιόπιστα" την οικονομική θέση, τη χρηματοοικονομική επίδοση και τις ταμειακές ροές της οντότητας. Η ακριβοδίκαιη παρουσίαση απαιτεί την πιστή απεικόνιση των επιδράσεων των συναλλαγών, άλλων γεγονότων και συνθηκών σύμφωνα με τους ορισμούς και τα κριτήρια αναγνώρισης για τα περιουσιακά στοιχεία, υποχρεώσεις, έσοδα και δαπάνες που προβλέπονται από το πλαίσιο εφαρμογής των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) και αν απαιτείται, με την παροχή πρόσθετων πληροφοριών [ΔΛΠ 1.15].

Δρώσα οικονομική μονάδα (*Going Concern*)

Μια οικονομική οντότητα που καταρτίζει τις χρηματοοικονομικές της καταστάσεις θεωρείται ότι είναι δρώσα οικονομική μονάδα. Σε περίπτωση που η διοίκηση έχει σημαντικές ανησυχίες για την ικανότητα της οντότητας να συνεχίσει ως δρώσα οικονομική μονάδα, οι αβεβαιότητες πρέπει να γνωστοποιούνται. Αν η διοίκηση διαπιστώσει ότι η οικονομική οντότητα δεν είναι δρώσα, οι οικονομικές καταστάσεις δεν πρέπει να προετοιμάζονται με βάση τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα, στην οποία περίπτωση το ΔΛΠ 1 απαιτεί μια σειρά από κοινοποιήσεις [ΔΛΠ 1.25].